

Adventspreek Filippenzen 2: 1-11

Broeders en zusters, gemeente van onze Here Jezus,

Zo rond de tijd van Advent valt het niet altijd mee op preekthema's te vinden. Meestal wordt er gepreekt vanuit het Lukas Evangelie. Daarin staat de geboorte en alles wat er aan vooraf ging het meest uitgebreid geschreven. Daar lees je van Zacharias en Elizabeth. De engel die zowel bij Maria als Jozef kwam. De gebeurtenissen in Bethlehem. Voor de wijzen uit het Oosten moet je dan weer in het Matteus Evangelie zijn. Maar verder lees je in het Nieuwe Testament niet veel over het Kerstgebeuren. Behalve dan nog de poëtische woorden van Johannes: Het woord is vleesgeworden en heeft onder ons gewoond.

Nu beslaan de brieven van Paulus een groot deel van het Nieuwe Testament. Toch vertelt Paulus in verhouding erg weinig over de betekenis van Kerst. Ik denk dat het bijbelgedeelte van vandaag in die zin een uitschieter is. Paulus heeft het niet zozeer over de gebeurtenis van Kerst zelf, maar over de betekenis voor ons mensen. Graag wil ik met u over die betekenis nadenken. Het eerste dat ik wil bezien is dat Kerst Gods initiatief is. Het tweede dat Kerst te maken heeft met herstel van de relatie met God, het derde dat Kerst zelfs te maken heeft met onze onderlinge relaties.

Het eerste is dus: Kerst is Gods initiatief!

Ik neem u even mee naar de eerste bladzijden van de bijbel. Adam en Eva zitten verscholen in de bosjes. Ze denken te kunnen wegkruipen voor God. Zojuist hebben ze zich laten verleiden door de slang. De duivel heeft het verlangen aangewakkerd om aan God gelijk te willen zijn. Een zonde die ons mensen nog altijd in allerlei verschillende varianten dwars zit. Het begint al bij kleine kinderen. Ikke selluf. Het zit ons mensen in het bloed dat we van die kleine doehetzelvers zijn. Baas in eigen buik. De mondige 21^e eeuwse mens wekt vaak de indruk dat hijzelf het middelpunt van het universum is. We hebben moeite met gezag. Moeite met gezag van mensen die boven ons gesteld zijn in de maatschappij, moeite met Gods gezag. En zelfs als we geloven, is onze overgave aan Hem vaak niet meer dan een overgave voor zover wij dat zelf willen. Geen onvoorwaardelijke overgave, maar een overgave op onze voorwaarden. Want het blijft mijn agenda, mijn geld, mijn zaak hoe ik mijn leven invul. Daar heeft God, de gemeente een ander niks mee te maken. De touwtjes uit handen geven en ons leven aan God toevertrouwen is met recht een enorme opgave. Nadat God Adam en Eva naar zich had toegeroepen en hen op de gevolgen had gewezen riep Hij de slang bij zich. En toen sprak God de mysterieuze woorden dat er vijandschap zal

komen tussen de slang en de vrouw, en dat het zaad van de vrouw de slang de kop zal vermorzelen. Ik weet geen andere plaats in de bijbel waar gesproken wordt over het zaad van een vrouw. De bijbel spreekt altijd over mannenzaad. Persoonlijk geloof ik dat hier in het paradijs, duizenden jaren voor Christus, vlak na de zondeval, al de toezegging gedaan wordt, dat Degene die de slang zal verslaan, geboren zal worden uit een vrouw, zonder mannelijke tussenkomst. Hier valt al de beslissing dat de zojuist verbroken relatie hersteld zal worden door God zelf. God zelf zal mens worden en onder de mensen komen en namens de mensen onze grote vijanden het kwaad en de dood verslaan, en als een tweede Adam doen wat de eerste Adam niet gelukt is: volledig het beeld van Zijn Schepper vertonen. De eerste Adam zwichtte voor de verleiding. Hij wilde aan God gelijk zijn. De tweede Adam ging de tegenovergestelde richting. Hij gaf Zijn aan God gelijk op om de verleider te overwinnen.

Met de 16-plus groep van de gemeente heb ik hier al eens uitvoerig over gefilosofeerd. Gods Zoon is eeuwig, want de drie-enige God is eeuwig. God de Zoon is er dus altijd al geweest. Maar God de Zoon werd mens. Als mens is Hij er niet altijd geweest. Dat gebeurde pas met Kerst. Dit mysterie omschrijft Paulus in Filip. 2:6 als volgt: Christus was in de gestalte van God en Hij was aan God gelijk. Daar gaat het over wat ze de pre-existentie van Christus noemen. Waar was Christus voor z'n menselijke geboorte? Als God is Hij er altijd geweest. In het hogepriestelijk gebed in Johannes 17 noemt Jezus dat: de heerlijkheid die Hij bezat bij de Vader voordat de wereld er was. Hij is in alle eeuwigheid in een nauwe relatie geweest met de Vader en de Heilige Geest. Onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

We moeten het feit dat God Zijn Zoon gaf, ook niet zozeer zien als dat God een ànder de zaak laten opknappen. In Christus kwam God zèlf de zaak opknappen. Het is God zelf die naar de aarde kwam. Geboren in een Joods gezin, een veracht volk. Zoon van een arm jong meisje, al zwanger voor haar trouwdag, schande voor de familie. In Nazareth werd Jezus gezien als die Zoon van de timmerman, die het hoog in de bol had. Zijn eigen broers en zussen dachten dat Hij gek was. Z'n vrienden lieten Hem in de steek, het zijn z'n eigen volksgenoten geweest die Hem overleverden om gekruisigd te worden. Stik alleen, heeft Hij de godverlatenheid moeten ondergaan. Dat zit allemaal opgesloten in dat 'Hij gaf Zijn heerlijke positie in de hemel op, ontledigde zichzelf en werd een slaaf'.

Dat is waartoe God besloot, toen al, na het gesprek met Adam en Eva. De slang zal weer vermorzeld worden. En daar zal God zelf voor zorgen. Door Zijn Zoon komt Hij orde op zaken stellen. Alleen zo kan het. Alleen zo kan het weer goed worden tussen God en mens.

Dat is het eerste. God heeft het initiatief genomen voor Kerst. Zonder deze in de hemel besloten stap, zouden wij allemaal met lege handen staan. Kerst is Gods initiatief!

Het tweede waar ik graag bij wil stilstaan is:

Kerst is een grote stap tot herstel van de relatie met God.

De gebeurtenissen in de kerstnacht in de velden bij Bethlehem mogen nooit los gezien worden van de andere christelijke feestdagen. Kerst, Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren en de wederkomst van Christus horen bij elkaar. Het zijn schakels van een ketting die samen Gods heilsplan weergeven. Het plan dat werd aangekondigd bij de zondeval, Het plan dat God in Zijn Zoon de schepping weer zal verzoenen, een plan dat pas voltooid zal zijn als de wederkomst van Christus heeft plaatsgevonden en de nieuwe aarde zelfs de aarde van voor de zondeval zal overtroffen hebben. Want voor de slang, de duivel zelf, die op de eerste aarde nog de kans kreeg om de schepping mee te slepen in het verderf, is op de nieuwe aarde geen plaats meer. In dat grote plan van God is Kerst de eerste schakel. Er zijn eeuwen voorbij gegaan sinds de eerste aankondiging van het zaad van de vrouw. In het deel van de bijbel, dat wij het Oude Testament noemen, staan verschillende aankondigingen dat de komst van de Messias aanstaande is. Een paar voorbeelden, maar er zijn er veel meer:

Abraham ontving al een belofte dat door zijn nakomeling alle volken van de aarde gezegend zullen worden (Gen.22:18).

Jesaja profeteerde over de geboorte van een bijzonder kind, die de namen Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst zal krijgen. Aan de heerschappij van dit Kind zal nooit een eind komen (9:5).

En verderop profeteert Jesaja over een Lijdende Knecht, die doorboord zal worden om onze overtredingen. Zijn straf zal ons de vrede aanbrengen. Door zijn striemen ontvangen wij genezing (53:3).

Micha profeteert over de geboorteplaats van de Messias. *Gij Bethlehem Efratha, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israel. Zijn oorsprongen zijn van oudsher van eeuwige dagen af (5:1).*

Al deze teksten die al eeuwen voor Jezus' komst op aarde zijn opgeschreven zijn richtingwijzers door de tijd naar de stal van Bethlehem.

Kerst is een fascinerende gebeurtenis. Hemel en aarde komen in beweging. Engelen dalen af naar de aanstaande ouders van het Kind om hen voor te bereiden op een wonderlijke zwangerschap. Een complete volkstelling moet er aan te pas komen om Jozef en Maria

vanuit Nazareth naar Bethlehem te laten reizen. Eenvoudige herders, horen engelen zingen, Sterrenkundigen uit Babel komen het Kind zoeken. En natuurlijk zit de boze ook niet stil. Hij probeert deze belangrijke stap in de verlossing te voorkomen. De jongetjes onder de twee jaar in Bethelhem worden het slachtoffer. De weg van vernedering waar Paulus over schrijft in onze tekst is begonnen. De koning wordt een slaaf. De bevrijding komt op gang. De zoon van God is in de wereld gekomen. Er wordt een begin gemaakt met de verlossing. Kerst is de eerste schakel. God is mens geworden! Een weg van vernedering die uiteindelijk zal uitlopen op het kruis. Daar wordt afgerekend met het kwaad. Eens en voor altijd is de prijs betaald voor ons wangedrag. Eens en voor altijd is er weer een weg bereid om tot de Vader te komen. Dankzij Jezus' kruisdood en opstanding hebben zonde en dood het nakijken. Nu hebben we bij het eerste punt van de preek terecht gezegd dat het initiatief tot onze redding bij God vandaan komt. En daarom zijn wij aan Hem ook alle eer schuldig. Maar dat neemt niet weg dat de redding die God schenkt wel om een menselijke reactie vraagt. Het is geen automatisme, alsof vanaf nu ieder mens automatisch redding ontvangt. En aan de andere kant, het is ook geen lijdzaam afwachten, omdat het je geschonken moet worden. Het is geschonken, maar het vraagt wel om een gelovig aannemen! Jezus baande met Zijn komst de weg vrij voor een herstel in relatie. Maar dat herstel wordt pas geëffectueerd langs de weg van geloof. Wie in de Zoon gelooft zal leven. Wie de Zoon afwijst sluit voor zichzelf de deur. Jezus' geboorte, Jezus' kruisdood en Jezus' opstanding zijn onmisbare schakels in Gods herstelplan van de relatie tussen God en mens.

Het derde dat we leren uit onze tekst in Filippenzen is dat Kerst ook te maken heeft met onze onderlinge relaties.

We hebben het net over het de Here Jezus gehad, die niet zelfzuchtig was, maar zichzelf volledig overgaf voor onze redding. Die opofferende houding noemt Paulus de gezindheid van Christus. Die gezindheid van Christus, dat zichzelf wegcijferende, noemt Paulus voor de lezers van de brief een voorbeeld. En niet minder voor ons natuurlijk. Jezus als voorbeeld. Eerlijk gezegd wordt ik altijd een beetje kritisch als mensen Jezus een voorbeeld noemen. En dat is ook niet helemaal onterecht. Als we alles wat we tot nu toe gezegd zouden vergeten en we zeggen alleen dat Jezus een voorbeeld is, dan is dat wel heel erg smalletjes. Jezus is onze Redder en Zaligmaker, dat eerst. Hij is Gods Zoon, die mens werd. Hij versloeg zonde en dood! Maar dat allemaal gezegd hebbende, moeten we ook zeggen, in navolging van Paulus in onze tekst, dat Jezus ons voorbeeld is. Jezus was in zijn

zelfopoffering een voorbeeld voor onze omgang met elkaar. *Laat die gezindheid in u zijn, die ook in Christus Jezus was.*

Toen Jezus naar de aarde kwam koos Hij er zelf voor om zichzelf weg te cijferen voor onze redding. De koning werd slaaf, om zondeslaven koningskinderen te maken. Onze redding heeft Hem alles gekost. Nogmaals, daar koos Hij voor. Hij had er ook voor kunnen kiezen om dat niet te doen. Die vrije keuze is belangrijk. Als Jezus geen keus had om zichzelf te geven, dan was het geen daad uit vrijwillige liefde, maar dan was het een gedwongen daad. Dat geldt ook voor ons dienen van elkaar. Als Paulus ons oproept om een voorbeeld aan de dienstbaarheid van Jezus te nemen, dan wil Hij ons daar niet toe dwingen. Hij verlangt ernaar dat we daarvoor kiezen, vrijwillig. Paulus' gelooft met z'n hele hart dat mensen die besef hebben gekregen van het feit dat Jezus zichzelf voor hen opofferde, getroffen zullen worden door die liefde, en daardoor zelf opofferende mensen worden. We mogen onszelf best eens de eerlijke vraag stellen als wij niet bereid zijn onszelf weg te cijferen ten behoeve van een ander, of we wel goed begrepen hebben hoe Jezus zich heeft weggecijferd ten behoeve van ons. Tijdens Jezus' leven heeft Hij dit principe heel duidelijk zichtbaar gemaakt tijdens de voetwassing. Toen er geen slaaf aanwezig was om de voeten te wassen voorafgaand aan de Paasmaaltijd, zaten de discipelen elkaar aan te kijken. Wie gaat deze onsmakelijke slavenklus verrichten? Wie wil de minste zijn? En terwijl de discipelen liever tegen de etiquette in met ongewassen voeten aan de tafel neerploften pakt Jezus de slippers van zijn jas, doet ze bij z'n gordel in, en gaat rond, om zijn discipelen één voor één de voeten te wassen. De koning wordt slaaf. Hij dient de ander. Ook hier is Jezus ons ten voorbeeld. Zo zei Hij het ook: *Ik heb jullie een voorbeeld gegeven, opdat ook jullie zullen doen zoals Ik voor jullie gedaan heb (Joh. 13:15)*. Diezelfde weggecijferende houding die Jezus liet zien bij de voetwassing, ja, die Hij liet zien door Zijn menswording, die gezindheid mag Zijn kinderen ook typeren. Als wij graag willen dat de mensen om ons heen in Jezus gaan geloven, dan zullen ze in onze levens moeten kunnen zien, dat geloof in Jezus levensveranderend is. Als christenen zichtbaar worden als mensen die elkaar dienen, als mensen die bereid zijn een tweede mijl te gaan, in plaats van altijd maar hun eigen gelijk te willen halen, dan worden we beeld van Christus. En dan niet aankomen met het excuus dat we ook maar een zondaar zijn, en dat er daarom nog niet zoveel zichtbaar is van ons dienstbaar zijn. Wie dat doet zegt in feite dat Jezus en Paulus ons overvragen als ze zeggen dat we het voorbeeld van Christus moeten volgen. Mensen die verlost Zijn door de Here Jezus hebben door de Heilige Geest ook de gezindheid van Christus ontvangen. Dankzij de Heilige Geest zijn we nieuwe mensen geworden en wordt Christus zichtbaar in ons leven.

Niet omdat het moet. Dat is de wet. Maar omdat we zelf dankzij Jezus' opoffering genade en vergeving hebben ontvangen, worden we zelf opofferend, genadig en vergevend.

We hebben samen gekeken naar de betekenis van Kerst: de komst van Jezus naar de aarde. Het eerste dat we concludeerden was dat het initiatief voor kerst bij God vandaan kwam. Jezus besloot Zijn heerlijkheid op te geven en hier op aarde orde op zaken te komen stellen. En daarom is Hij al onze eer waard.

Het tweede dat we gezegd hebben is dat Kerst de eerste schakel is in Gods verlossingsplan die uiteindelijk zal uitlopen op een totaal bevrijde schepping. Kerst kan niet los gezien worden van de andere schakels: Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaart, Pinksteren, Wederkomst.

Het derde is dat Kerst ons leert hoe we met elkaar mogen omgaan. Jezus' dienstbaarheid als voorbeeld voor onze onderlinge dienstbaarheid.

Ik hoop dat deze preek U onder de indruk heeft gebracht van de prijs die Jezus betaalde voor Uw redding. Dat is Gods Kerstgeschenk. U hoeft alleen maar Uw handen op te houden en Dank Uwel te zeggen.

Ik hoop ook dat de preek U heeft gestimuleerd om zelf biddend in Jezus' voetsporen te gaan zodat Hij zichtbaar mag worden in uw leven en het leven van de mensen die zich volgeling van Hem noemen. AMEN

December 2015
G.P. Hartkamp
Wapenveld